ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ

ಮಾನಸಾರ

ಶಿಲ್ಪ ಪುಸ್ತಕದ ಚಿತ್ರಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ

ಮಾನಸಾರ

ಶಿಲ್ಪ ಪುಸ್ತಕದ ಚಿತ್ರಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮೇಲ್ಮನೆ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ. ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೨

ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ
'ಮಾನಸಾರ' ಶಿಲ್ಪ ಪುಸ್ತಕದ ಚಿತ್ರಗಳು

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮೇಲ್ಮನೆ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ. ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೨

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

ವರ್ಷ : ೨೦೦೪

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೫೦/-

ವಿನಯ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್
VINAY PRINTS
ನಂ. ೨೦೫/೧, ೩ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ೫ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೮

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆನಿಸಿದ್ದ ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಗುರುಕುಲ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜರ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಜಗದ್ಗುರು ಕರಸ್ಥಳ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠದ ಪೀಠಾಧೀಶರಾಗಿ ಮಾನವ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ತಮ್ಮ ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯಿಂದ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿಸಿ, ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು.

ಮೈಸೂರಿನ ರಾಮಾನುಜ ರಸ್ತೆಯ ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ನೆಲೆ ಬೀಡಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾ ರಸಿಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಶೈವ ಶಿಲ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಗುರುಕುಲಂ, ಶ್ರೀ ಕಾಮ ಕಾಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯ, ಜಗದ್ಗುರು ಕರಸ್ಥಲ ನಾಗಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠ – ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ದುರೀಣರ ವಂಶಜರು. ಇವರ ವಂಶಜರು ವಿಜಯನಗರದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಪೀಳಿಗೆಯವರು. ವಿಜಯನಗರವು ಅವಸಾನವಾದ ನಂತರ ಇವರ ಹಿರಿಯರು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೈಸೂರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಕೀತಿರ್ಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು. ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಇವರು ತಂದೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ತಾಯಿ ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ 1885ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಸಮೀಪದ ಶಂಭುಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಇವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಕಡೆದ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ದೃಷ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ದರ್ಬಾರ್ ಹಾಲ್‌ಗಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾ ಪ್ರೌಡಿಮೆ, ವಿದ್ವತ್ತು ಒಡೆಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ರಾಜಾಶ್ರಯ ದೊರಕಿದ ಫಲವೇ ಶಿಲ್ಪ ಗುರುಕುಲ ಹಾಗೂ ಕಾಮ ಕಾಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

ಶಿಲ್ಪಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರ. ಶಿಲೆ, ಮರ, ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಾಲ ಪ್ರಮಾಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಹಾಬಾದ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಡಾ|| ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರು 'ಮಾನಸಾರ' ಶಿಲ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾಶಿಲ್ಪದ ಭಾಗವಿದ್ದು ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅವರು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಡುವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ರಚಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರು ಮಾನಸಾರ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾನಸಾರ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು.

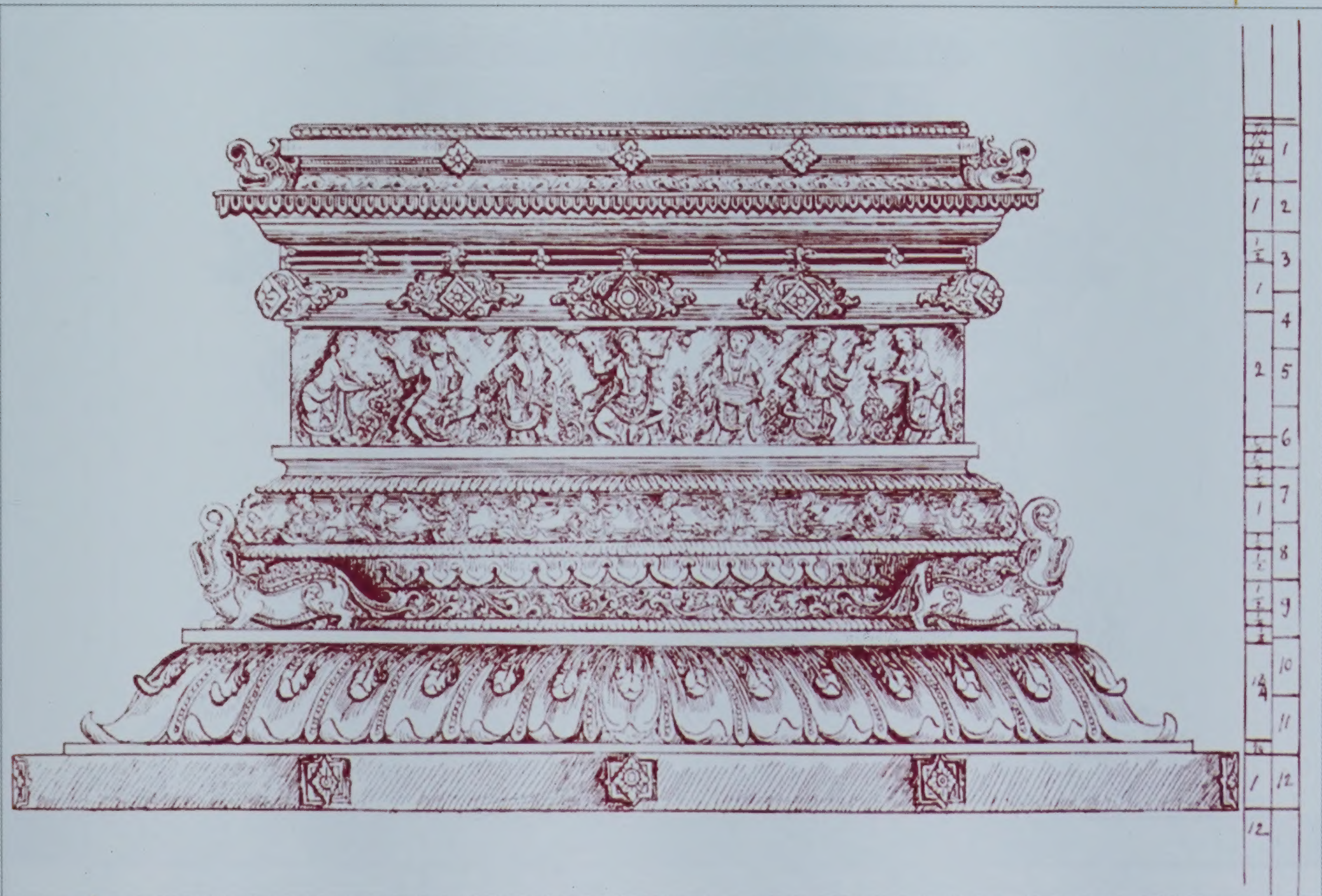
ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಮತ್ತು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿ ಶ್ರೀ ಜಯಣ್ಣಾಚಾರ್ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಇಂತಹ ಅಪರೂಪವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮುದ್ರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಿ ಶ್ರೀ ಜಯಣ್ಣಚಾರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರಿಗೂ ಸಹ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪರವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆ.

ಎನ್.ಜಿ. ನೀಲಕಂಠಾಚಾರ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಬೆಂಗಳೂರು

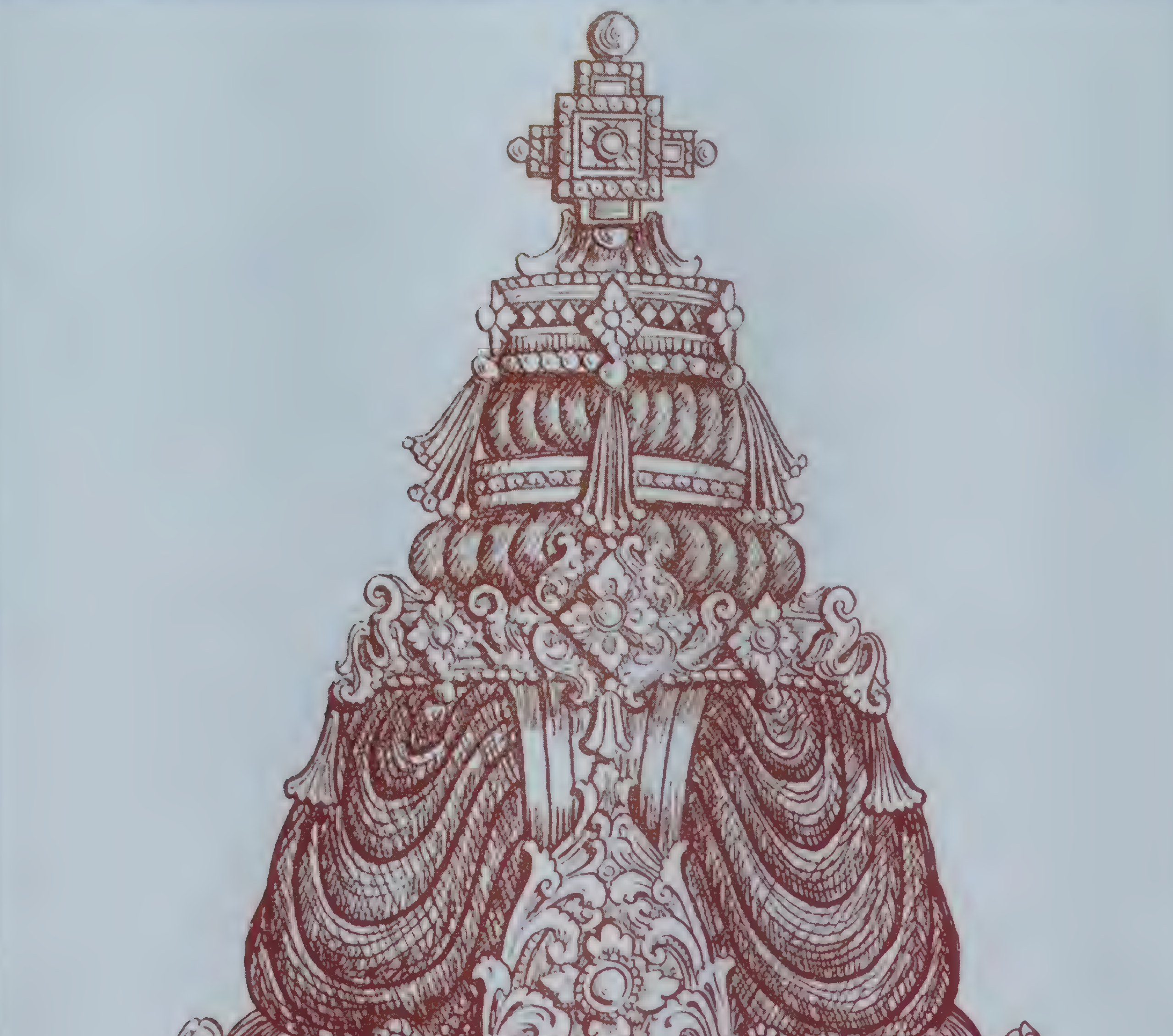
ಶಿಲ್ಪಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಪದ್ಮಾಸನ

ಪದ್ಮ ಕೇಸರ

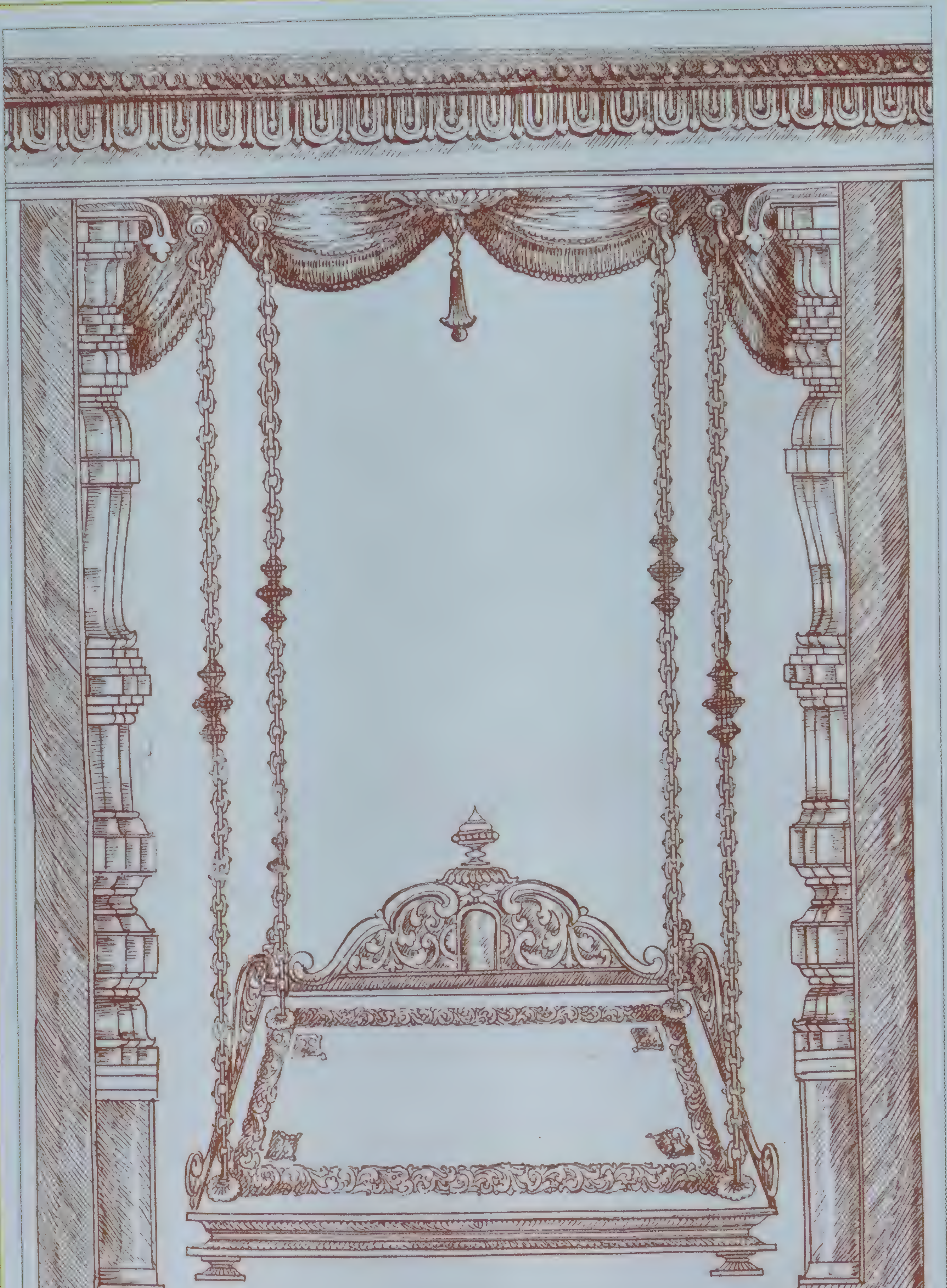
ಕುಂತಲಾ

ಜಟಾ

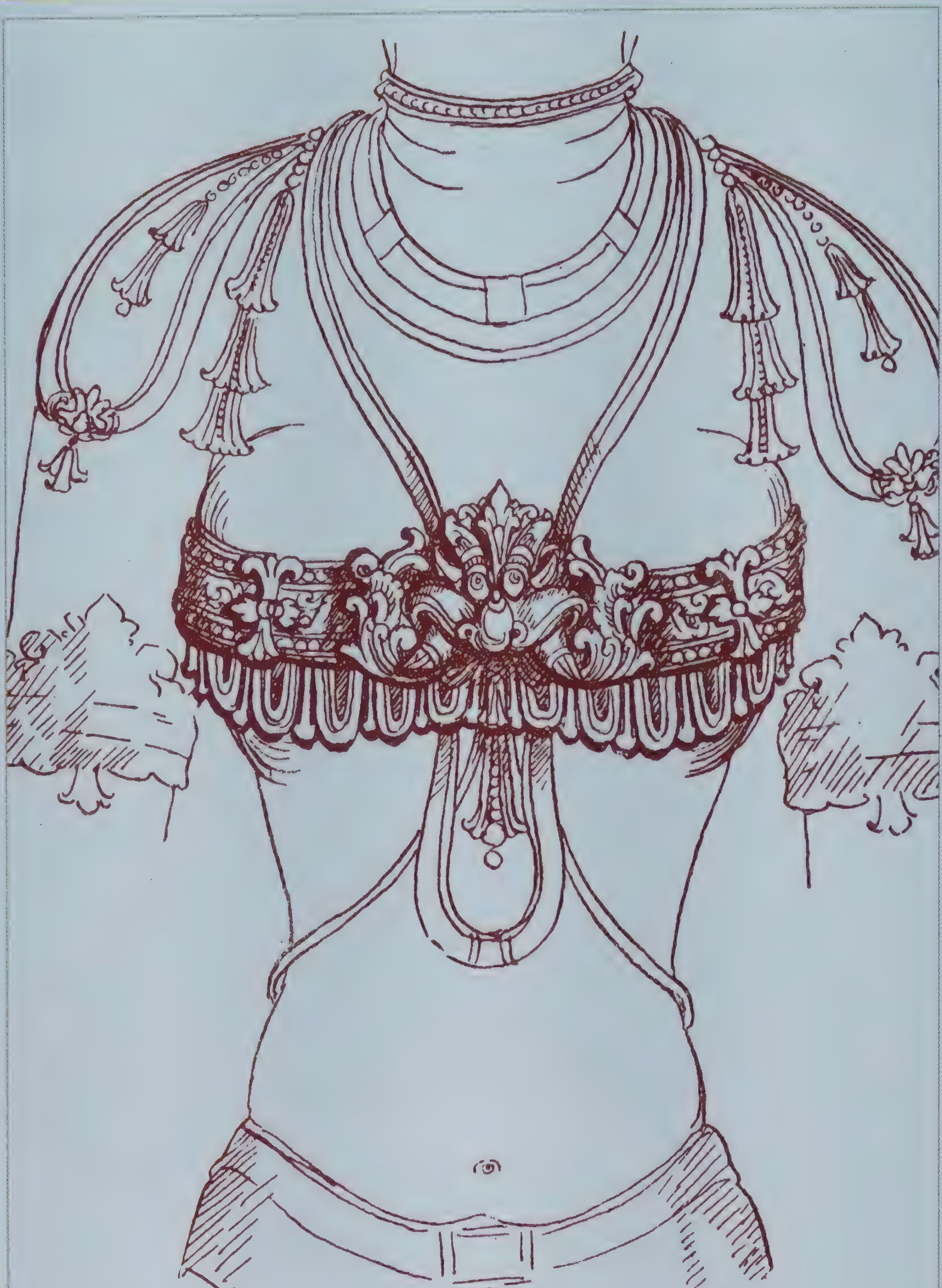
ಮಂಜೂಷಾ

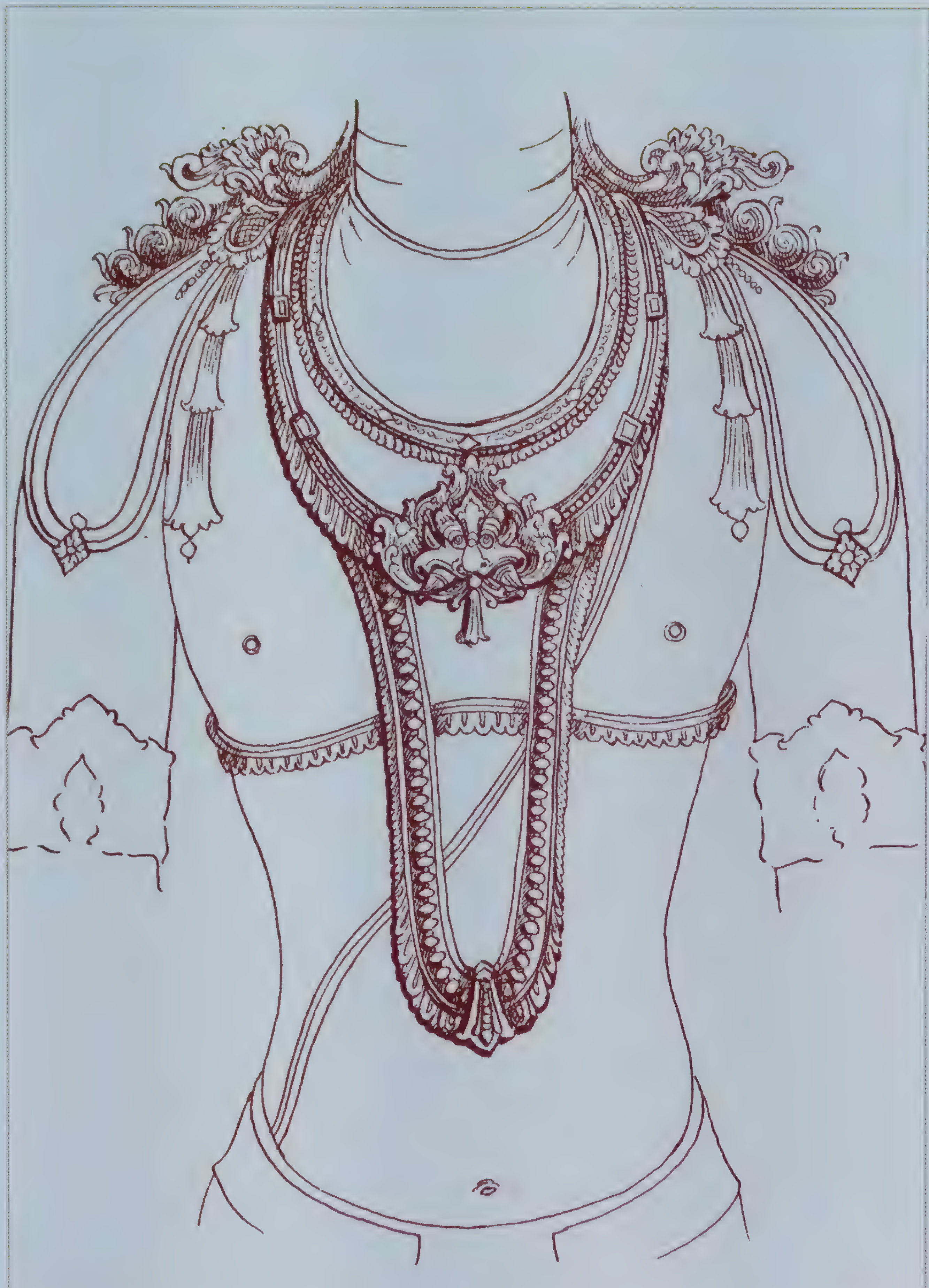
ಉಯ್ಯಾಲೆ

ಮೌಲಿ

ಸುವರ್ಣ - ಕಂಚುಕಾ

ಹರ (ಸರ)

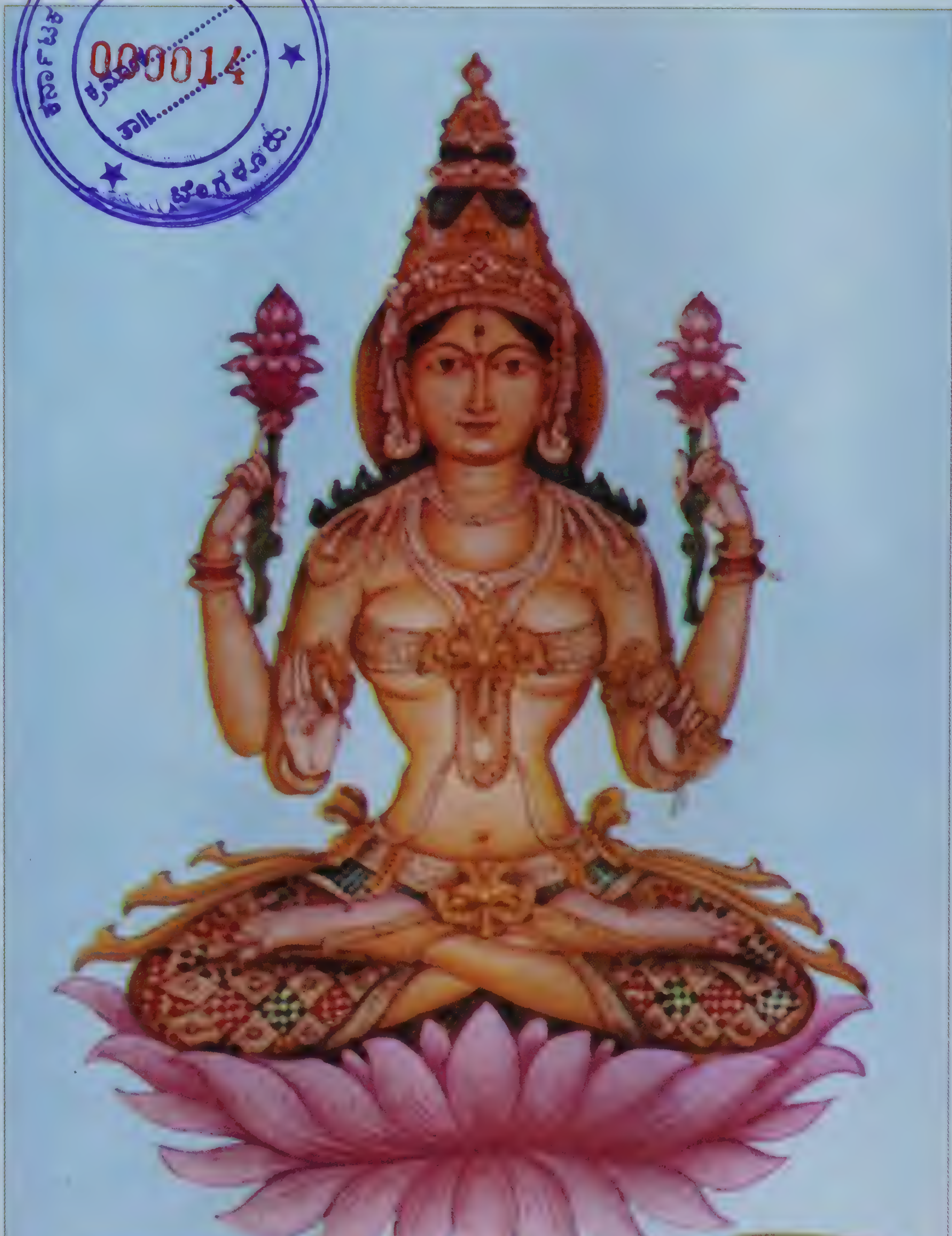
ಕಾಶ್ಯಪ - ಎಂಟು ತಾಲಗಳು

ಜಿನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು - ಹತ್ತು ತಾಲ ದೊಡ್ಡದು

ಸರಸ್ವತಿ - ಹತ್ತುತಾಲ

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಹತ್ತು ತಾಲ

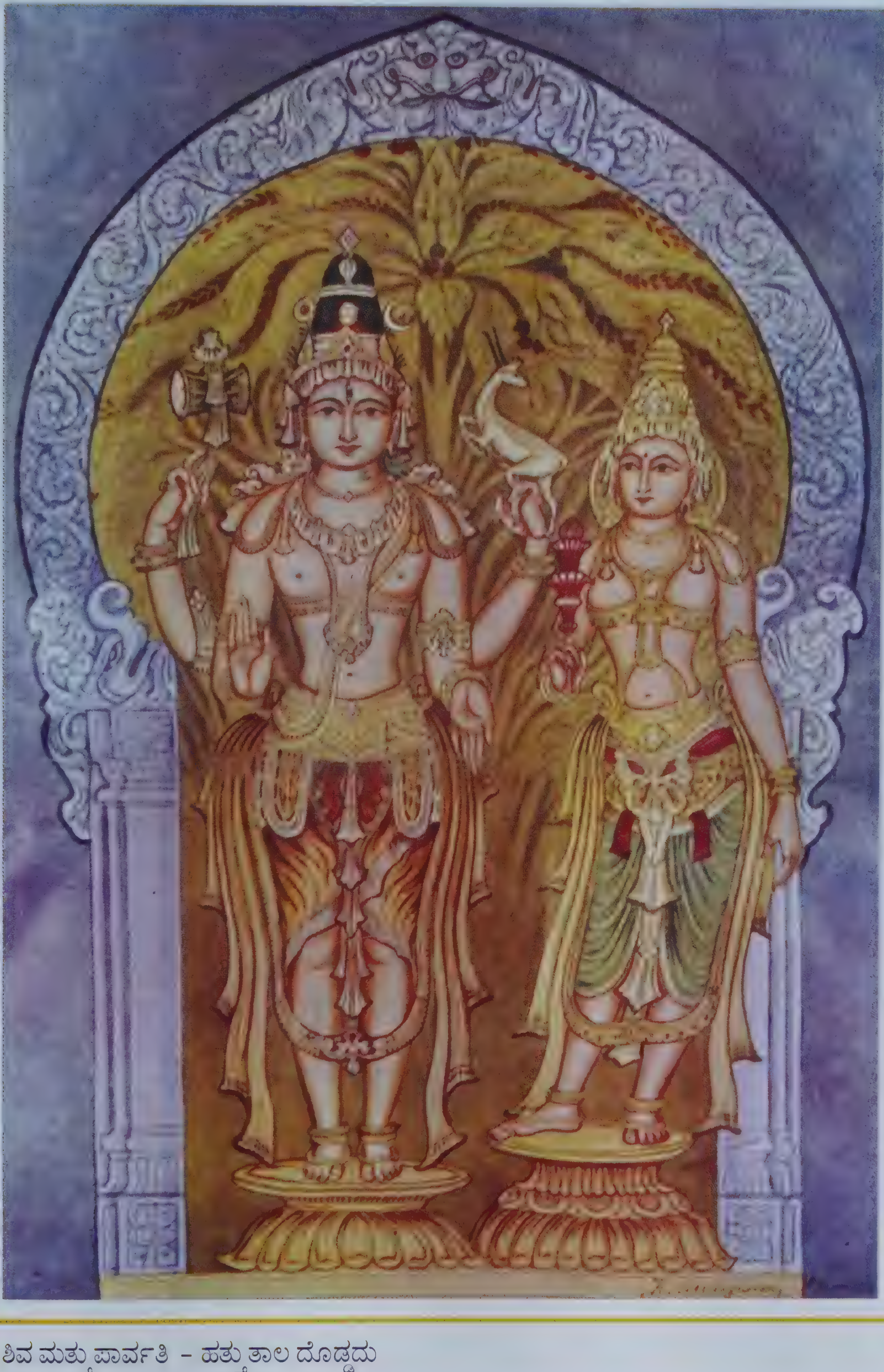
ಬುದ್ಧ - ಹತ್ತು ತಾಲ ದೊಡ್ಡದು

ಸಾಯುಜ- ಹತ್ತು ತಾಲಗಳು

ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ - ಹತ್ತು ತಾಲ ದೊಡ್ಡದು

ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ – ಹತ್ತು ತಾಲ ದೊಡ್ಡದು

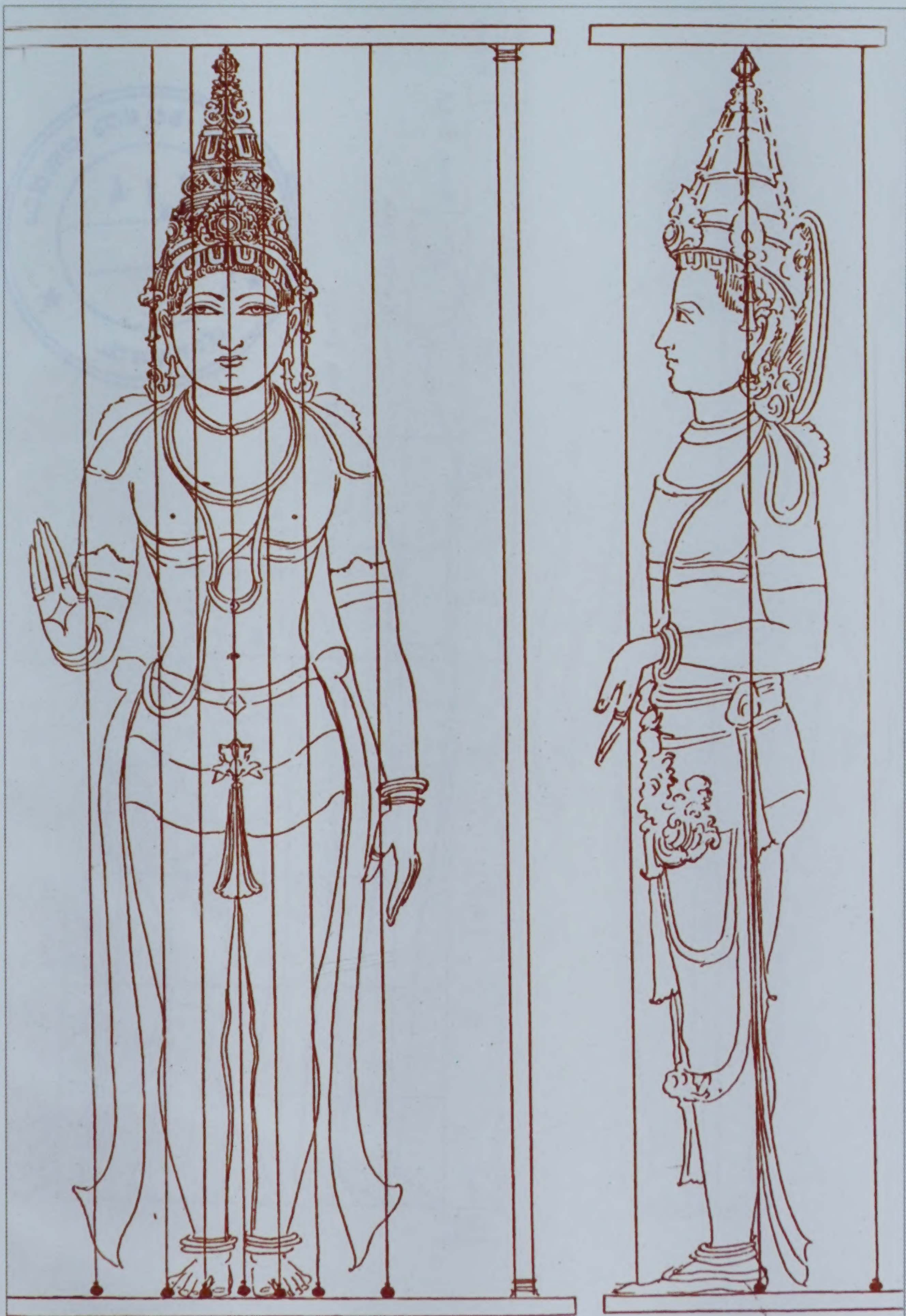
ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಭೂದೇವಿ - ಹತ್ತು ತಾಲ ದೊಡ್ಡದು

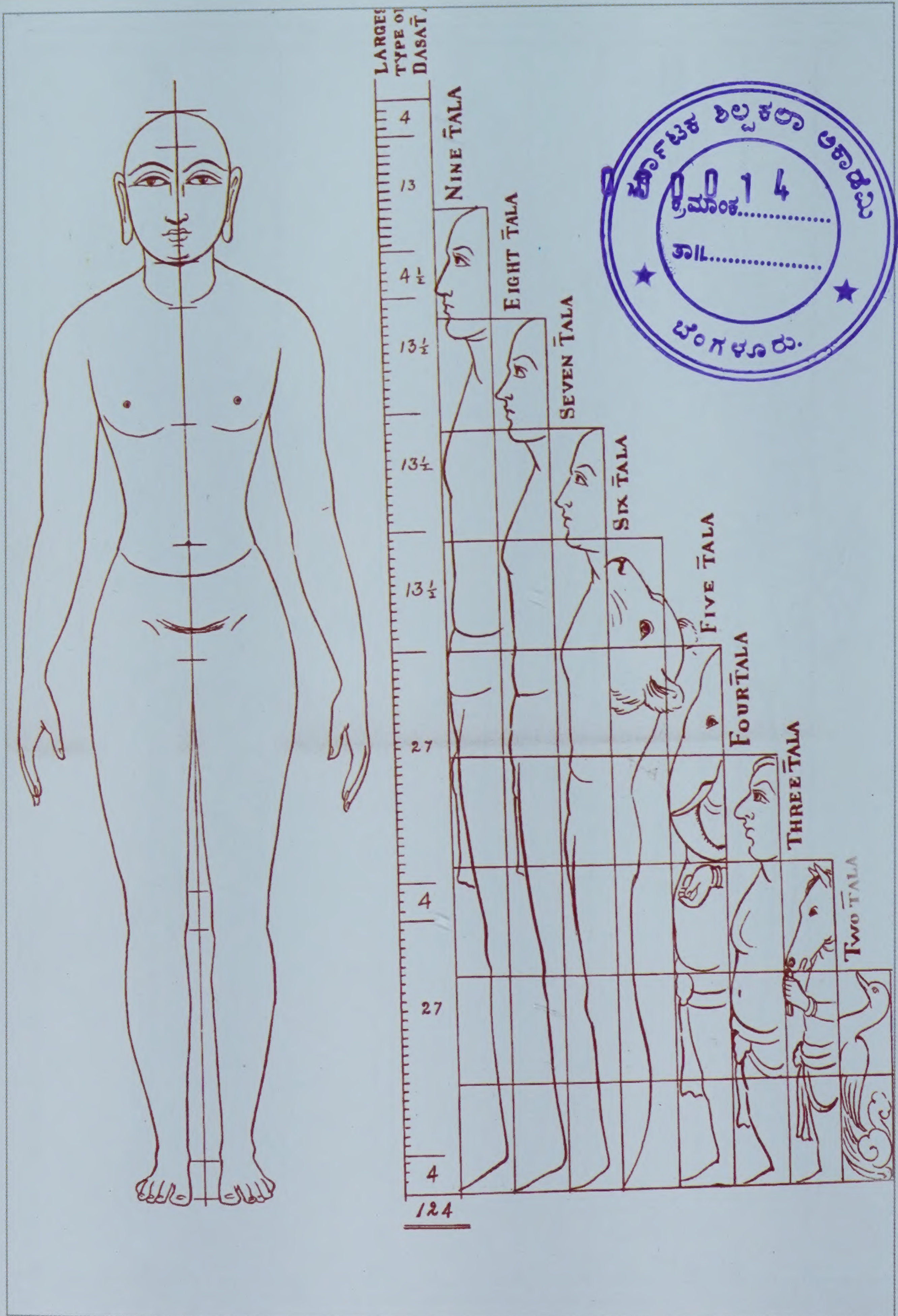
ವಿದ್ಯಾಧಾರಾ - ಒಂಬತ್ತು ತಾಲಗಳು

ಗರುಡ - ಒಂಬತ್ತು ತಾಲಗಳು

ಲಂಬರೇಖೆ

ದೊಟ್ಟದಾದ ದಾಸ ಮತ್ತು ಇತರ ಒಂಬತ್ತು ತಾಲಗಳು

